

Handläggare
Åsa Magnusson
Telefon: 08-50832010**Till**
Kommunstyrelsen

Kontorsyttrande över remissen av Slutbetänkande Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr KS 2026/753

Sammanfattning av remissen

Utredningen har undersökt hur breddade finansieringsmöjligheter kan stärka kulturinstitutioners och kulturlivets potential att uppnå de kulturpolitiska målen.

I slutbetänkandet lämnas förslag på förändringar i regelverket för skattereduktion för gåvor, och på ett matchningssystem där det offentliga förstärker monetära gåvor från privata aktörer. Även kommunalt styrd kulturverksamhet möjliggörs i förslaget som gåvomottagare.

Beredning

Kommunstyrelsen har remitterat rubricerad remiss till bland annat kulturnämnden. Föreliggande kontorsyttrande har beretts av kulturförvaltningen.

Sammanfattning av synpunkter och ställningstaganden

Kulturförvaltningen *tillstyrker* förslagen i betänkandet, under förutsättning att dess finansieringen genomförs utan att befintlig finansiering av kultursektorn minskar.

Kulturförvaltningen är positiv till förslaget att främjande av kultur ska kunna användas som ändamål för gåvor som kan ge skattereduktion.

Även förslaget om matchning är intressant och har internationellt visat på ökad vilja till privat finansiering. De olika matchningsinsatserna framstår som görbara och bör prövas.

Kulturförvaltningen är positiv till att offentliga aktörer ges generell möjlighet att bli gåvomottagare för såväl gåvor som kan ge skattereduktion som för gåvor i ett matchningssystem. Förslaget skulle dock behöva kompletteras med satsningar på stöd till institutioner och det fria kulturlivet för att bygga upp den

kompetens och kapacitet som krävs för att ta del av investeringarna. Kulturförvaltningen ser vidare begränsningar i vilka delar av kulturlivet som kan gynnas av de förslag utredningen presenterar, varför en offentlig grundfinansiering är avgörande för ett rikt och fritt kulturliv.

Kulturförvaltningen ser positivt på förslaget att flera olika modeller prövas parallellt under en fyraårsperiod. Den föreslagna fyraårsperioden uppfattar dock kulturförvaltningen, utifrån förvaltningens långa erfarenhet av stödsystem, som en alltför snäv tidsperiod för att fullt ut kunna utvärdera effekterna av de föreslagna förändringarna.

Sammanfattningsvis är kulturförvaltningen generellt positiv till förslagen i betänkandet, men vill betona att privat finansiering bara kan fungera i enlighet med de kulturpolitiska målen om den kompletterar en stark offentlig grundfinansiering och inte ses som en ersättning för den. Kulturen är en del av välfärden, beredskapen och en basnäring för Stockholm och Sverige, med ett brett ekosystem vars alla delar behöver säkerställas genom ett långsiktigt offentligt åtagande.

Förvaltningens synpunkter och ställningstaganden

1. Författningsförslag

Kulturförvaltningen tillstyrker författningsförslagen och ser dem som genomförbara.

7.1 Ta fram ett investeringsprogram för kultur

Kulturförvaltningen välkomnar ambitionen att stärka kulturområdets ekonomi. Det är positivt med flera finansieringskällor för kulturverksamheter, dock under förutsättning att befintlig offentlig finansiering av kultursektorn inte minskar. Konsekvenser för den grundläggande finansieringsprincipen att offentlig verksamhet ska bekostas av offentliga medel skulle vidare behöva belysas vid ett genomförande av reformen.

Den offentliga finansieringen skapar förutsättningar att styra mot kulturpolitiska mål, nå hela kulturlivets ekosystem och säkerställa långsiktighet. Kulturförvaltningen anser därför att det behöver betonas ännu tydligare att privat finansiering bara kan fungera i enlighet med de kulturpolitiska målen om det kompletterar en stark offentlig grundfinansiering, inte som ersättning för det.

sociala, kulturella och ekonomiska. Kulturförvaltningen anser därför att investeringsprogrammets övergripande strategiska målsättningar i första hand bör förankras i de nationella kulturpolitiska målen, som betonar såväl kulturens självständiga värde som dess betydelse för samhällets utveckling.

Kulturförvaltningen vill vidare betona att det vid ett genomförande av utredningens förslag är centralt att principen om armslängds avstånd värnas och ges tydligt genomslag i utformningen av investeringsprogrammets styrning och administration. Kulturen är en del av välfärden, beredskapen och en basnäring för Stockholm och Sverige.

Kulturförvaltningen är positiv till att förslagen är utformade så att en bredd av kulturverksamheter omfattas. Kulturlivet i Stockholm och Sverige är ett dynamiskt ekosystem av små, mellanstora och stora aktörer och individer med ibland större, och ibland ingen kommersiell drivkraft. Alla dessa delar i det kulturella ekosystemet har betydelse. Ett belysande exempel är det komplexa system som har etablerat Stockholm som en ledande musikstad. Den omfattande och inkomstbringande exporten av musik från Sverige växer fram ur satsningar på kultur i skolan, kulturskola, studieförbund, konstnärliga utbildningar och annan talangutveckling. En blomstrande musikexport är ett resultat av en bredd av replokaler, scener där musiker kan möta sin första publik, inspelningsstudior samt entreprenörer inom de kulturella och kreativa branscherna. Alla dessa delar har lagt grunden till det svenska musikundret. Ett annat exempel är alla de små experimentella scener och gallerier som utvecklar och fångar nya strömningar, uttrycksformer och konstnärskap. De driver en utveckling som, i nästa steg, plockas upp av de stora institutionerna och får genklang nationellt och internationellt.

Kulturförvaltningen ser positivt på att offentliga och ideella kulturverksamheter inkluderas i reformförslagen men kan samtidigt konstatera att privat kulturverksamhet till stor del inte gör det. Det finns begränsningar i vilka delar av kulturlivet som kan gynnas av de förslag utredningen presenterar, varför en offentlig grundfinansiering är avgörande för ett rikt och fritt kulturliv.

Sammanfattningsvis ser kulturförvaltningen att följande risker uppstår om reformen inte tydligare tar sin utgångspunkt i de kulturpolitiska målen och den offentliga grundfinansieringen:

- Hotad konstnärlig frihet: Kulturens oberoende kan undergrävas av för stort privat beroende.
- Ett mindre dynamiskt kulturliv: Kulturlivets dynamik och mångfald kan påverkas av att vissa aktörer som utgör viktiga

länkar i kulturlivets ekosystem har svårare att tillgodogöra sig finansiering via det föreslagna reformerna än andra.

- Marknadsstyrning ersätter demokrati: Risken att privata (och mer kortsiktiga) prioriteringar får styra över politiska/kulturlivska mål. Principen om armslängds avstånd måste värnas.
- Konjunktürkänslighet: Det finns en risk att den privat finansieringen minskar i lågkonjunktur när den behövs som mest.

Kulturförvaltningen delar utredningens bedömning att det behövs olika modeller för att stimulera givande som fungerar för olika situationer, kontexter och nivåer. Kulturförvaltningen ser positivt på förslaget att flera olika modeller prövas parallellt under en fyraårsperiod. Den föreslagna fyraårsperioden uppfattar dock kulturförvaltningen, utifrån förvaltningens långa erfarenhet av stödsystem, som en alltför snäv tidsperiod för att fullt ut kunna utvärdera effekterna av de föreslagna förändringarna.

7.2. Inför en skattereduktion för gåvor till kultur

7.2.1 Kultur som ändamål för gåvor som kan ge skattereduktion

Kulturförvaltningen är positiv till att främjande av kultur används som ändamål för gåvor som kan ge skattereduktion och *tillstyrker* förslaget om skattereduktion för gåvor till kultur.

7.2.2 Gåvor till kulturverksamhet som bedrivs av det offentliga

Kulturförvaltningen *tillstyrker* även förslaget om att införa särskilda bestämmelser för att möjliggöra gåvor till kulturverksamheter som bedrivs av offentliga aktörer.

7.2.3 Beloppsgränsen för fysiska personer

För att möjliggöra en stabil finansiering och en större givandekraft via denna typ av gåvor skulle kulturförvaltningen välkomna en högre beloppsgräns än den föreslagna 1 mnkr. Kulturförvaltningen vill här peka på att 1 mnkr är ett lägre belopp jämfört med många andra länder så som till exempel Danmark och Finland.

7.3 Skapa nya incitament genom matchning

Kulturförvaltningen *tillstyrker* att de olika matchningsinsatserna prövas. Att det kommer mer pengar in i den kulturella infrastrukturen är välkommet och kulturförvaltningen delar utredningens bedömning att det behövs ett substantiellt tillskott i matchningen för att reformerna ska få effekt.

Generellt kan sägas att fördelar med ett matchningssystem är att det kan utlösa givande som annars inte skett, att det blir mer styrbart än enbart ett skatteincitament samt att det kan förstärka kulturområdets förutsättningar att själva bedriva insamlingsarbete och därigenom bredda sin finansiering. Matchningen är även intressant eftersom den internationellt har visat på tydligt ökad vilja till privat finansiering.

Nackdelar med ett matchningssystem kan vara risk för att systemets ekonomiska omfattning inte motsvarar behovet samt att resurser koncentreras till verksamheter med förmåga och resurser att bedriva insamlingskampanjer, vilket kan leda till oönskade snedvridningar i finansieringen. Förslaget skulle därför behöva kompletteras med satsningar på stöd till institutioner och det fria kulturlivet för att bygga upp den kompetens och kapacitet som krävs för att ta del av investeringarna. Ett stödbehov som lyftes av Myndigheten för kulturanalys (MYKA) i deras utvärdering och analys av privat finansiering 2024:2.

Kulturförvaltningen delar utredningens bild av att många verksamheter har kunnat höja sin kompetens inom breddad finansiering med hjälp av Kulturbryggans utbildningsbidrag (3.3.1 *Framtidens kultur och Kulturbryggan*). Kulturförvaltningens kulturstödsenhet uppfattar i dialog med det fria kulturlivets aktörer i Stockholm att det fortsatt finns behov av resurser för att arbeta med breddad finansiering i organisationerna. Oavsett kompetens kan kulturförvaltningen dock se risker för att det förslagna systemet kommer gynna de stora aktörerna som har resurser att jobba proaktivt med givande. Detta för sannolikt med sig behov av förändrade arbetssätt inom Stockholm stad för att både kunna möta kulturaktörerna med kunskap om hur insamlingsarbete och arbete med stora donationer fungerar, men även förändra kulturstödet så att det också kan innehålla öronmärkta medel för organisationerna att utveckla, anställa eller anlita sådan kompetens.

Kulturförvaltningen skulle önska en tydligare definition av vad som ryms i begreppet "gräsrot" (7.3.2 *Matchad gräsrotsfinansiering*). I det föreliggande förslaget går det inte att tydligt utläsa om en gräsrot kan vara en etablerad aktör såsom till exempel en teater, eller om det snarare handlar om projekt som är kopplade till civilsamhällesaktörer.

3.2.1 Privatägda aktiebolag och ekonomiska föreningar

En del av bedömningen hur de föreslagna reglerna i författningsförslagen kan komma att tillämpas för olika typer av bolagsformer visar på en begränsning för det fria kulturlivet i Stockholm.

Utredningen uppmärksammar att det finns ett antal allmänna helt fristående större kulturverksamheter som är inrättade som privatägda aktiebolag eller ekonomiska föreningar men som ändå skulle kunna anses vara ideellt syftande eller allmännyttiga i någon bemärkelse samt de facto har en icke-vinstdrivande karaktär. Det gäller ett antal fria professionella scenkonstverksamheter, samt vissa mindre museer, konstnärskollektiv, gallerier och biografer. Här skriver utredningen att det utifrån ett beskattningsperspektiv inte är önskvärt att utvidga begreppet allmännyttig till rent privat verksamhet i dessa organisatoriska former då gränsdragningsproblemen skulle bli alltför stora. Detta kan få till konsekvens att många av aktörerna inom Stockholms stad inte kan ta del av det föreslagna matchningssystemet. Under 2025 gjordes nästan hälften av alla ansökningar om kulturstöd från Stockholms stads kulturförvaltning av aktörer, större som mindre, med organisationsformer som inte omfattas av reformen enligt slutbetänkandets förslag. Exempel på relativt stora aktörer i Stockholm som inte skulle kunna ta del av reformen är Folkoperan, Orienteatern, Fasching, Moderna dansteatern, Strindbergs Intima teater och Biografen Zita. Kulturförvaltningen *vill särskilt uppmärksamma* denna olyckliga konsekvens och efterfrågar en alternativ lösning som kan omfatta även dessa.

Maria Jansén
Förvaltningschef
Kulturförvaltningen

Åsa Magnusson
Stabschef
Kulturförvaltningen

Bilagor

1. Remiss av Slutbetänkande Ett investeringsprogram för kultur (SOU 2026:31). Remisstid 2026-08-18